

Pohjois-Savon hyvinvointialueen korkoriskipolitiikka

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Pitkäaikaisen lainan ottaminen suunnitellaan talousarvion valmistelun osana ja sen tulee olla lainanottovaltuuden kanssa ristiriidaton. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialuejohtaja päättää pitkäaikaisen lainan ottamisesta valtuuston päättämän talousarvion puitteissa. Pitkäaikaiset lainat tulee olla kilpailutettuja.

Korkoriskin hallinnan tavoitteet ja rajaukset

Korkoriskipolitiikka linjaa korkoriskin hallinnan periaatteet koko hyvinvointialueen tasolla.

Korollisen velan osalta riskiä hallitaan ensisijaisesti korkovirtariskin näkökulmasta. Velan ja muussa muodossa hankittavan korollisen rahoituksen määrän ohella keskeisin korkoriskiasemaan vaikuttava tekijä on velkojen koronmääräytymisperusteet (ovatko velat kiinteä- vai vaihtuvakorkoisia ja mihin markkinakorkoihin vaihtuvat korot on sidottu). Efektiivisiä koronmääräytymisperusteita voidaan muuttaa johdannaissuojauksilla.

Hyvinvointialueen korkoriskin hallinnan tavoitteena on:

- varmistaa, että hyvinvointialueella on riittävästi aikaa sopeuttaa toimintaa ennen kuin markkinakorkojen nousu vaikuttaa korkokustannuksiin
- minimoida korollisen vieraan pääoman kustannukset pitkällä aikavälillä
- edesauttaa tuloslaskelman ennustettavuutta ja sitä kautta edelleen toiminnan suunnittelua

Korkoriskiä tarkastellaan 5-10 vuoden ennustetulle korolliselle velkamäärälle. Velan määrää tulevaisuudessa arvioidaan parhaan käytettävissä olevan tiedon valossa huomioiden mm. rahoituksen, investointien ja toiminnan rahavirrat.

Korkosuojaus

Korkosuojaus käsitteenä viittaa siihen, että korkojen muutoksen vaikutus yksittäiseen lainaan tai lainasalkkuun on eliminoitu joko ottamalla laina kiinteäkorkoisena ja/tai käyttämällä jotakin korkoinstrumenttia, joka joko kiinnittää koron tietylle tasolle tietyksi ajaksi tai rajaa maksettavan koron tietylle maksimitasolle.

Suojausaste kuvaa kiinteään korkoon sidottujen velkojen suhdetta kaikkiin korollisiin velkoihin. Hyvinvointialueen ottamien lainojen suojausasteen vaihteluväli on 40 - 80 %. Suojausaste voi hetkellisesti laskea alle tai nousta yli riskilimiitin. Huomioitavaa on, että hyvin korkean suojauksen ollessa voimassa, hyvinvointialue ei yleisen korkotason laskiessa hyödy alhaisemmista korkokuluista.

Korkoriskienhallintaa voidaan harjoittaa seuraavilla tuotteilla tai yhdistelemällä seuraavia tuotteita:

- Kiinteä korko
- Vaihtuva korko
- Korkojohdannaiset
 - o Koronvaihtosopimus
 - o Korkokatto
 - o Korkolattia
 - o Ko. johdannaiset myös tulevaisuudessa alkavilla sopimuksilla (ns. forward start)
 - o Optioilla

Korkosuojaus voidaan toteuttaa markkinatilanteen mukaan etupainoisesti. Etupainoiset korkosuojausratkaisut ovat mahdollisia, kun tiedetään riittävällä tarkkuudella hyvinvointialueen lainatarpeen kehittyminen.

Korkoriskin hallinnan käsitteet

Korkoriskinhallinnassa salkku jaetaan suojattuun ja ei suojattuun positioon. Korkoriskiä voidaan hallita hajuttamalla lainat eri korkosidonnaisuuksiin tai käyttämällä erillisiä korkojohdannaisia, joilla voidaan mm.

- vaihtaa luoton korkosidonnaisuutta (koronvaihtosopimukset)
- rajata luoton maksimi- ja/tai minimikorko (korkokatto- ja/tai -lattiasopimukset)
- vaikuttaa korkokustannuksiin ja korkoriskiä (strukturoidut koronvaihtosopimukset/ optiorakenteet)

Johdannaissopimuksia voidaan käyttää esimerkiksi olemassa olevan lainasalkun tai yksittäisen lainan korkoprofiilin muuttamiseen ilman lainaehtojen neuvottelemista uudelleen. Johdannaissopimus on yleensä alkuperäisestä lainasta täysin erillinen sopimus eikä vaadi lainantajan hyväksyntää.

Sopimuskumppanit ja vastapuoliriski

Lainarakenteiden ja johdannaisinstrumenttien lisäksi korkosuojausoperaatioiden hajauttaminen eri rahoituslaitoksiin on keino pienentää vastapuoliriskiä. Johdannaisten tekeminen edellyttää johdannaissopimusta.

Korkosuojausten ja korkojohdannaisten pääperiaatteet

- pitkäaikaiset lainat otetaan joko kiinteäkorkoisina tai vaihtuvakorkoisina.
- korkosuojaukset toteutetaan pääsääntöisesti ns. portfolio- eli lainasalkkusuojausena
- korkoriskiä vastaan suojaudutaan edellä mainituilla korkosuojausinstrumenteilla, joihin ei sisälly ennalta määrittämätöntä (rajoittamatonta) korkoriskiä
- korkosuojausten tekeminen on perusteltua, mikäli suojausten avulla saavutetaan hyvinvointialueen kannalta kohtuullinen/siedettävä korkokustannus tuleville vuosille hyödyntäen kulloistakin markkinatilannetta.
- suojattaviin lainoihin lasketaan hyvinvointialueen ulkoiset korolliset pankkilainat sekä riittävällä varmuudella tiedossa olevat tulevaisuudessa nostettavat lainat
- korkosuojausten maturiteetit hajautetaan ajallisesti suojauspolitiikan jatkuvuuden turvaamiseksi
- Johdannaissopimuksia ei voida tehdä kaupankäyntitarkoituksessa

- Forward Start –johdannaisten tekeminen voidaan katsoa perustelluksi, jos tehtyjen investointipäätösten johdosta lainasalkun katsotaan kasvavan merkittävästi tulevina vuosina.
- korkosuojaustarkoitus toteutuu, kun käyttäjä (hyvinvointialue) sitoutuu johdannaissopimukseen, joka ainakin osittain kumoaa käyttäjän kannalta epäedullisten korkojen muutosten aiheuttamat seuraukset. Tarkemmat sopimusehdot määrittelevät, suojaako koronvaihtosopimus täysin vai osittain korkoriskiltä. Osittainen suojaus on myös mahdollista ja yleistäkin.
- Suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset eivät ole spekulatiivisia, kun niiden markkina-arvon muutokset heijastavat korkomarkkinoita.

Raportointi

Korkosuojauspolitiikan mukaisesti korkosuojaustilannetta seurataan säännöllisesti lainasalkkuanalyysojen ja niihin liittyvien herkkyysoanalysojen avulla. Hallitukselle raportoidaan korkosuojauspolitiikan toteutumisesta vähintään kerran vuodessa. Hallitus päättää korkoriskipolitiikan muutoksista.

Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen johtaja päättää korkoriskipolitiikan mukaisten johdannaissopimusten tekemisestä. Hyvinvointialuejohtaja voi päättää myös muista johdannaisten tekemiseen liittyvistä asiakirjoista kuten johdannaissopimuksista. Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoitusriskit ja niihin vastaavat toimenpiteet dokumentoidaan hyvinvointialueen riskienhallintaohjelmaan.